

211.

Af herr **K. E. von Geijer**, i anledning af Kungl. Majts proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt lönereglering för de vid dem anställda lärare.

I Kungl. Majts nådiga proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt lönereglering för de vid dem anställda lärare föreslås Simrishamns pedagogi till indragning. I propositionen häfdas angående det antal lärjungar, som borde bestämma samskolegruppens nedre gräns, siffran 50. Läroverk, som ej hafva eller kunna påräkna 50 lärjungar i 5 klasser, borde alltså indragas.

I den skrifvelse, som stadsfullmäktige i Simrishamn med anledning af kommittéutlåtandet afgifvit, har framhållits, att stadens pedagogi, oaktadt den endast haft tre klasser, under senaste tioårsperioden haft i medeltal 53,6 lärjungar. Enligt den förut angifna grund hör sålunda Simrishamns pedagogi till den grupp läroverk, som borde ombildas till samskolor. Det oaktadt föreslås pedagogien, i öfverensstämmelse med kommitténs förslag, till indragning. Såsom skäl har kommittén åberopat, att pedagogien sannolikt besöktes af ej så få lärjungar, som, därest undervisningsplanen varit uppgjord i öfverensstämmelse med gällande stadga och dennas bestämmelse rörande skolafgifter tillämpats, i stället skulle anlitat folkskolan. Jag kan ej annat finna än att detta skäl, då det gäller en för ett samhälle så viktig sak som varande eller icke varande af dess läroverk, är ganska svagt. Enligt stadsfullmäktiges angifna skrifvelse visade en jämförande statistik, hvarur utdrag för höstterminerna 1882, 1893 och 1898 skrifvelsen bifogats, att befrielse från de nu utgående afgifterna behöft lämnas åt ett mindre

antal lärjungar i Simrishamn än vid annat läroverk, som föreslagits att ombildas till samskola, och att, om i enlighet med kommitténs förslag $\frac{2}{5}$ af samskolans lärjungar finge befrias från terminsafgifterna, så rymdes inom denna gräns alla lärjungar i Simrishamn, hvilka kunde vara i behof af befrielse. Denna omständighet, sammanställd därmed att, såsom stadsfullmäktige vidare anföra, det torde ligga i öppen dag, att, ehvad anginge skolkursernas inflytande på lärjungefrekvensen, fördelen att sända barnen till ett läroverk, som ej förlänade sina lärjungar den kompetensen att utan särskild examen vinna inträde vid annat läroverk, vore mycket ringa i jämförelse med fördelen att få sända dem till ett statens läroverk, som gjorde dem berättigade till inträde utan pröfning i tillämpningsskolor eller vid något statens högre läroverk, föranleder mig att, i rak motsats mot hvad kommittén gjort, draga den slutsatsen, att de af kommittén åberopade omständigheter förr minskat än ökat lärjungeantalet. Vidare bör äfven antalet i skolåldern varande flickor härvid tagas i betraktande — hvilket ock propositionen gjort i fråga om de städer, där samskolan föreslagits. Från och med ingången af år 1903 har den flickskola, som staden i 4 år därförinnan ägt, öfvergått till ett af staten understödt läroverk, hvars lärjungeantal innevarande år enligt mig i dagarne lämnad uppgift, uppgår till 60 stycken, trots att terminsafgifterna varit ganska höga. Denna siffra, sammanställd med ofvan angifna medelsiffra för pedagogien eller 53,6, visar ett lärjungeantal redan nu af en afsevärdt hög siffra, en siffra, som gifvetvis, därest antalet klasser blefve samskolans sex i stället för pedagogiens nuvarande tre, komme att högst betydligt ökas. Lägges nu härtill, såsom det i stadsfullmäktiges skrifvelse göres, att staden och kanske än mera kringliggande orter förete en ganska stor allmän välmåga och då i den allra närmaste trakten finnas stora och blomstrande samhällen, såsom kustsamhällena Kivik, Skillinge och Brantevik, med omkring ett tusental invånare hvardera, finner jag för min del det med full tydlighet framgå af det anförda, att det är ett verkligt statsintresse att i Simrishamn inrättas en samskola.

Departementschefen anför i dessa delar, att staten äger rätt att mot de af densamma bekostade läroverken företaga de anordningar, hvilka på grund af förhållandena kunna befinnas erforderliga, äfvensom att statsmakterna äro pliktiga, då sådant af omständigheterna påkallas, att göra bruk af denna rätt.

Jag medgifver villigt det berättigade i detta yttrande, men vill därvid tillägga, att det ock torde vara statsmakternas plikt att tillgodose de kraf, som kunna vara berättigade, och att, då fråga är om en så

genomgripande reform som förevarande, tillse, att det med densamma afsedda ändamål eller kulturens spridning till så många orter i vårt land som möjligt verkligen uppnås, och icke i sådant fall låta en för öfrigt ytterst lofvärd sparsamhetskänsla föranleda till en halfmesyr i en, låt vara för de flesta som en obetydlighet sig företeende, detaljfråga och sålunda till en åtgärd, som sedermera befinnes olämplig.

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag värdsamt hemställa,

att Riksdagen, med afslag å Kungl. Maj:ts framställning om indragning af läroverket i Simrishamn, ville besluta, att samma läroverk, i likhet med flera andra föreslagna, måtte ombildas till 6-klassig samskola.

Stockholm den 27 februari 1904.

K. E. von Geijer.

I motionens syfte instämma:

Nils Svensson.

Esbjörn Persson.
